

Nr 40.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse; given Drottningholms slott den 31 januari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378)
angående postgirorörelse.¹⁾

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen den 11 juli 1924 angående postgirorörelse skall erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Postverket äger i postgirorörelsen uppbära följande avgifter:

1)	för varje inbetalning av högst 5 kronor	10 öre,
	för varje inbetalning överstigande 5 men ej 50 kronor	15 » ,
	för varje inbetalning överstigande 50 kronor	20 » ,
2)	för varje utbetalning	15 » .

För girering utgår ingen avgift.

Inbetalningsavgift utgår — — — hans postgirokonto.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1941.

¹⁾ Senaste lydelse, se 1934:169.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 31 januari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I skrivelse den 21 januari 1941 har generalpoststyrelsen hemställt, att avgiften för utbetalning över postgiro medelst s. k. utbetalningskort måtte höjas från 10 till 15 öre.

Jämlikt förordningen den 18 maj 1934 (nr 169) om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgiro rörelse äger postverket i postgiro rörelsen uppbära följande avgifter:

1) för varje inbetalning av högst 5 kronor.....	10 öre,
för varje inbetalning överstigande 5 men ej 50 kronor	15 » ,
för varje inbetalning överstigande 50 kronor.....	20 » ,
2) för varje utbetalning.....	10 » .

För girering utgår ingen avgift. Inbetalningsavgift utgår icke för belopp, som med posten försänts till kontoinnehavaren för att kontant utbetalas till honom av postanstalt, men som, på hans begäran, i stället gottskrives hans postgirokonto.

I sin skrivelse har *generalpoststyrelsen* till en början erinrat om att det förslag till beräkning av inkomstöverskottet av poströrelsen i riksstaten för budgetåret 1941/42, som styrelsen avgav den 18 november 1940, uppgjorts under förutsättning av att nu gällande postavgifter skulle förbliva oförändrade. I fråga om behovet av taxeändringar hade styrelsen anført, att det vid en försämring av det handels- och utrikespolitiska läget kunde bli nödvändigt att verkställa helt nya beräkningar och att det därvid måste tagas under övervägande, huruvida och i vad mån inkomsterna kunde ökas genom portohöjningar. Det avgivna förslaget hade emellertid grundat sig på den åsikten, att så länge det ekonomiska resultatet av poströrelsen icke visade någon mera betydande försämring, anledning saknades att ifrågasätta höjning av posttaxorna. Såsom framginge av statsverkspropositionen till 1941 års lagtima riksdag, Inkomsterna, sid. 26, hade även föredragande departemenstchefen ansett, att det med hänsyn särskilt till postens stora betydelse för handeln

och den allmänna samfärdseln icke vore lämpligt att utnyttja statens monopolställning på området i beskattningssyfte. Departementschefen hade emellertid därvid framhållit, att möjligheterna att förbättra postverkets avkastning bland annat genom portohöjningar, på sätt generalpoststyrelsen förutsatt, borde bliva föremål för närmare prövning, i händelse svårigheter skulle framträda att upprätthålla en skälig inkomst av postverket.

I anslutning härtill anför styrelsen, att styrelsen ur allmän ekonomisk synpunkt för närvarande saknade anledning att upptaga spørsmålet om postavgifternas storlek till behandling; beträffande den nuvarande avgiften för ett försändelseslag, nämligen för utbetalningskortet, hade styrelsen emellertid funnit sig böra föreslå en jämkning. Av skäl, som i det följande närmare utvecklades, måste nämligen nämnda avgift anses vara alldeles för låg i förhållande till de kostnader, som dessa kort förorsakade, varför en höjning av densamma enligt styrelsens åsikt vore i hög grad motiverad.

Beträffande avgiften för utbetalningskort anför styrelsen:

Vid postgirorelsens införande från och med den 1 januari 1925 bestämdes, att utbetalningsavgiften skulle utgå med en grundavgift av 5 öre samt en tilläggsavgift av 2 öre för varje påbörjat hundratal kronor av det belopp, som skulle utbetalas. För tiden från och med den 31 maj 1925 genomfördes den jämkningen beträffande den ifrågavarande avgiften, att utbetalning till kontoinnehavare från dennes eget konto skulle vara avgiftsfri.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 november 1933 angående ändring av avgifterna i postgirorelsen samt för postförskott föreslog generalpoststyrelsen bland annat, att utbetalningsavgiften skulle bestämmas till 10 öre per utbetalning oberoende av storleken av det belopp, som skulle utbetalas. Samma avgift ansåg generalpoststyrelsen även böra utgå vid utbetalning till kontoinnehavaren själv. I skrivelsen föreslogs vidare en ur postgirorelsens synpunkt mera betydelsefull höjning av inbetalningsavgiften. Frågan framlades för 1934 års riksdag (proposition nr 70), som helt godkände det framlagda förslaget.

Generalpoststyrelsen lämnar härefter en redogörelse för kostnaderna för postgirorelsens handhavande samt inkomsterna därav:

I enlighet med de direktiv, som lämnades i samband med fattandet av beslutet om postgirorelsens införande, har särskilt bokslut upprättats för rörelsegrenen alltsedan dess införande. Då postgirorelsen helt förmedlas av postverket, måste självfallet bland rörelsens driftkostnader ingå ersättning till postverket för kostnaderna för postgirorelsens handhavande. Denna ersättning hänför sig dels till personal-, lokal- och liknande kostnader för postgirokontoret och dels till kostnaderna för postgirogöromålens handläggning å postanstalterna. Förstnämnda kostnader kunna givetvis utan svårighet fastställas. Vad däremot de senare kostnaderna beträffar meddelade styrelsen i skrivelsen den 28 november 1933, att styrelsen funnit det angeläget att verkställa en mera ingående undersökning rörande desamma än tidigare skett. En redogörelse för resultatet av den gjorda utredningen överlämnades med skrivelsen. Utredningen, som var baserad på 1932 års förhållanden, visade, bland annat, att de i postgirorelsen då utgående avgifterna avsevärt understego ej endast de totala utgifterna för inbetalningskortens respektive utbetalningskortens behandling utan även kostnaderna för postanstalternas arbete med korten ifråga. Medan totalkostnaden för ett

inbetalningskort beräknades till 24.39 öre och postanstalternas kostnader till 19.18 öre, utgjorde medelportot per inbetalningskort endast 12.03 öre. För utbetalningskorterna utgjorde motsvarande kostnadsbelopp 39.02 respektive 27.10 öre och medelavgiften för samtliga utbetalningar 7.6 öre.

Sedan väsentliga ändringar vidtagits i fråga om handläggningen av bland annat postgirogöromålen vid poststationerna och då även i övrigt sådana förändringar inträtt, som kunde påkalla viss justering av grunderna för beräkning av den ersättning, som borde tillföras postverket för postgirorens handhavande, ansåg generalpoststyrelsen sig böra verkställa en ny utredning rörande kostnaderna för postgirorens m. fl. rörelsegrenar. Denna utredning, som grundade sig på 1936 års förhållanden, utfördes under åren 1936 och 1937. Utredningen gav till resultat, att medelkostnaderna för de olika transaktionerna i postgirorens något nedgått. Sålunda visade sig kostnaden per inbetalningskort utgöra 22.57 öre, varav 17.58 öre hänförde sig till arbetet vid postanstalterna. Motsvarande kostnader för utbetalningskorterna voro respektive 34.63 och 21.13 öre. Sedan sistnämnda utredning verkställdes, ha genom vidtagna rationaliseringsåtgärder de sammanlagda kostnaderna för transaktioner i postgirorens kunnat ytterligare något nedbringas. Dessa åtgärder beröra emellertid icke de kostnader, som hänföra sig till arbetet vid postanstalterna.

De genomsnittliga portoinkomsterna för inbetalningskorterna under år 1939 belöpte sig till 15.3 öre för varje kort. För utbetalningskorterna är, såsom redan nämnts, portot 10 öre per kort. Det visar sig alltså, att portoinkomsterna för utbetalningskorterna icke täcka kostnaderna i tillnärmelsevis samma grad som fallet är beträffande inbetalningskorterna. Medan portot för de senare i medeltal täcker utgifterna för arbetet vid postanstalterna på ungefär 2 öre när och utgör cirka 70 procent av totalkostnaderna, belöper sig portoinkomsten för ett utbetalningskort till ej ens hälften av utgiften för arbetet med korten vid postanstalterna och icke fullt en tredjedel av de sammanlagda kostnaderna för behandlingen av ett sådant kort. Beträffande utbetalningskorterna får sålunda en avsevärt större del av kostnaderna täckas av ränteinkomsterna å postgirokontorets medelsplaceringar än vad fallet är med inbetalningskorterna.

Tidigare var, såsom framgår av det redan anförda, förhållandet mellan portoinkomster och kostnader ännu ogynnsammare för utbetalningskorterna än nu. Emellertid var utbetalningskortens betydelse i ekonomiskt hänseende för rörelsegrenen som helhet då väsentligt mindre än numera blivit fallet. Nedanstående tablå utvisar antalet av in- och utbetalningskort år 1934, då senaste portoändringen för postgirorens vidtogs, samt de senast gångna tre åren:

	År 1934 antal	År 1938 antal	År 1939 antal	År 1940 antal
Inbetalningskort	18,268,751	26,472,946	29,538,745	30,518,724
Utbetalningskort	5,038,161	7,846,690	8,740,327	12,494,838

Under tiden 1934—1940 har alltså antalet inbetalningskort ökats med 12,249,973 stycken eller 67 procent, under det att antalet utbetalningskort ökats med 7,456,677 stycken eller icke mindre än 148 procent. Störst är ökningen av utbetalningskortens antal under år 1940, då densamma uppgått till 3,754,511 stycken kort eller nära 43 procent. Samtidigt har ökningen av inbetalningskorterna utgjort allenast 979,979 stycken kort eller ungefär 3 procent.

I anslutning härtill uttalar styrelsen, att det vore uppenbart, att den sålunda inträdda förskjutningen mellan de olika slagen av transaktioner i postgirorörelsen måste, med det stora antal vartill utbetalningskortet nu uppginge, öva en avsevärd inverkan på portgirorörelsens ekonomi. Visserligen väntades postgirorörelsen som helhet lämna ett tillfredsställande ekonomiskt resultat för år 1940, och detsamma beräknades också bliva fallet för år 1941, även om nuvarande avgifter bibehölles. En större ytterligare ökning av utbetalningskortet utan motsvarande stegring av antalet inbetalningskort skulle emellertid försämra driftresultatet. Enligt styrelsens mening föreläge därför starka skäl att nu vidtaga en taxejustering beträffande utbetalningsavgiften. En höjning av denna till 15 öre, oberoende av det uttagna beloppets storlek, måste anses väl motiverad. Genom en sådan höjning skulle utbetalningsavgiften komma att uppgå till samma belopp som portot för ett riksbrev om en portosats och lägsta avgiften för en postanvisning (belopp högst 5 kronor). I förhållande till kostnaderna för utbetalningskortens behandling måste avgiften även efter höjningen anses såsom mycket moderat.

Den föreslagna jämkningen beräknar generalpoststyrelsen komma att medföra en inkomstökning av närmare 700,000 kronor för år. Den nya avgiften skulle enligt styrelsens förslag lämpligen böra tillämpas från och med den 1 april 1941.

Under återopande av det anförda hemställer generalpoststyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen antaga av styrelsen överlämnat förslag till sådan ändring av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse, att avgiften för utbetalningskort höjes till 15 öre.

Departements-
chefen.

Av generalpoststyrelsens redogörelse framgår, att portoinkomsterna för utbetalningskortet icke förslå till att täcka de utgifter, som äro förenade med verkställande av utbetalningarna över postgiro. Sålunda motsvara inkomsterna ej ens hälften av utgifterna för arbetet med korten vid postanstalterna och icke fullt en tredjedel av de sammanlagda kostnaderna för behandlingen av utbetalningskortet. Även i fråga om inbetalningskortet uppgå portoinkomsterna ej till belopp, som motsvara utgifterna för inbetalningstransaktionerna, men underskottet å denna del av postgirorörelsen är förhållandevis mindre. På grund av ränteinkomsterna av postgirokontoets medelsplaceringar täckas emellertid dessa underskott. Å rörelsen som helhet uppkommer därjämte överskott, som för åren 1936—1939 uppgick till i runda tal respektive 178,000, 10,000, 194,000 och 659,000 kronor. Rörelsen torde sålunda få anses lämna ett i stort sett tillfredsställande ekonomiskt resultat, något som kan förväntas jämväl för åren 1940 och 1941. Med hänsyn till den avsevärda skillnaden mellan utgifterna för och inkomsterna av utbetalningskortet torde det emellertid kunna anses väl motiverat, att en skäligen höjning av avgiften för varje utbetalning sker. Härför talar också, såsom generalpoststyrelsen framhållit, att antalet utbetalningar ökat avsevärt under de senare åren. I jämförelse med år 1934 har sålunda antalet under år 1940 stigit med ej mindre än 148 procent.

Beträffande det belopp, varmed avgiften bör ökas, vill jag ansluta mig till generalpoststyrelsens förslag, innebärande att avgiften skall utgå med 15 öre i stället för 10 öre. Styrelsen har beräknat, att avgiftshöjningen kommer att medföra en inkomstökning av närmare 700,000 kronor per år.

Föredraganden hemställer härefter, att det av generalpoststyrelsen upprättade förslaget till *förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.
